

EN BOZO

**DUNDELLE LAAFYE YEE XAWURAN XUMA MALI NIJI
MAN KIRE ALISE BADU PAYINIYE TCO PA.**

Tomotisen

Inno, Mali Erepibiliki Goforonaman yee mwo murutina sedeye manye na yee suunoo yaa xelasyenlele i, suye xayi kuu 24, 2014 juun ;

Ki bolu teleni Aliseri nowun g'i xawuran menε hukumu nihi man xa seyina xelasyenlele ki ben man xuma Alise, suye xayi kuu 24, 2014 juun, sila ki xo hiniya be xawuran yee laafye kirε syen te man xa son gu lon fyewu ponuma taa g'i ye karen x'a xeeni Asawadi ;

In syene xa swo manyintye sawalenyaye tomo gu ma, ye njwon xa Aliseri ni, CEDEAO ma, Afiriki Kabu(UA) ma, OCI ma, Burukina, Moritani, Niseeri, Niseriya yee Cadi, man syen xa sawalenyaye ka ni ;

Xagilejagabee xoro i Mali laxaala xuma yee xerenxerenma ma son syen sonye manye xa in wele Mali ponuma taa g'i xuma ;

Ki syen paa xa xarina be kuni sewε gu saawuye lon fyewu yee be xawuran kyenni jamana gu syen nihi man saawu xa payina ki taarixi toyi xuma kwonna syen pa man xagile xa Mali siiya kusya i ;

Ki syen tejerε a nihi maa ki jamana gu kwonya xa haana in torini xagile toriye pa manye xa dujuna terenbariya ma, xa jadekume siiyaye, danbeye, kirεye yee payintoye sibaye ma Mali nihi ;

Ki syen duāε maa Mali ponuma taa gu kyensye na in lagulani kirε, mwoya yee danbe syen pa baana man xa haana ;

Ki syen duje maa ponuma taa gu merenbaana xa haana in kesemani gon jade ma be s'a xuma son syen sewε xoronye xa kyen ye ma ye njwonye na bilanbaanaye xoroni ;

Ki syen duje maa saaininjwon taaāa na be, laafye yee basigi na yaa gon ki bilantaama g'i, merenbaana mayin yee xoonaya na tawa nafolo nabεε i, haadamajwon hageye, kiidi xudinbaana mayin syen na in wele sariya syen pa be xetaamaya son ;

Ki syen duje maa masiwa yee mwogwe xolo gu na in son waajibi ;

Ki xa syεε a pa b'a se ki xa xarina Afiriki yee dujan sariya payinaye ma ;

Be ki xagile tɔyi bεn xεlɛnaye yee xɔriya manye bayi ηwɔnye weleya yee ye kɔrɔsin niāi ;

Ki xawura kuni sεwε guye ma, ye ηwɔnye xa :

TAA 1^{nan} : BɛNYE, LAAYIDUYE YEE XAANLɔYIYE SILA SɔN GU XO LɔɔN FYɛWU

Baabu 1^{nan}: Bɛnye yee laayiduye

Suujwɔn 1^{nan} : Ki syen syεε be laayidu lee, xεlɛsyenlɛlɛ xagile pa, be xawura kuni sεwε guye ma:

- a) Be duηε Mali kwɔnya ma, a tɛrɛnbariya ma yee a xɔrɔɔya xeeleni jamana gu taa syen i, yee tɛmɛ, Mali xa erepibiliki ni, diinakɛsɛmani xa man niηi;
- b) Be duηε danbeye yee xoye sii kusɛya ma yee be so ye tin kyen yee be jamana gu jwɔnye syen taanto saηa kiini, xɛrɛnxɛrɛnna ma yaloye yee xalinbeye, jamana gu taani i;
- c) Be duηε jamana gu jwɔnye na ye sɛwɛye ηabaa ye tɛmɛ te mɛrɛ baana pa man xa jadekumɛ ye jaatiye xaminye yee ye numaaxoye ma;
- d) Be lamankɛsɛmani wele eresɔn guye naan be saa ye kirɛpɔye xuma;
- e) Be in xeri sɔn la politiki syen pa yee be duηε bɛnbaryaye ηa na in baa payinbolɔya yee jyɛmunbolɔya pa;
- f) Be duηε haadamajwɔn hageye ma, a danbe yee a sagopɔ xoloye yee diina syen ma;
- g) Be yuruguyurugu yee āaxibariya sɔn;
- h) Be xɛnηaamaniηa, dɔrɔgu toore yee jamanaye naan ηuηubɛɛ sɛwɛye sɔn.

Suujwɔn 2na: Syen duηε be in paaxari be kuni xawuranlɛlɛ gu niηipɔ syen baari in syen pa yee be in taanto taa man n kan.

Suujwɔn 3na: Mali laamusuuye xo ye paaxari be sariya toriye lee sila kuni xawuranlɛlɛ gu xo syen kirɛ; ye xo ηwɔn wele be saa sɔnya turɔ guye yee sawaleniya guye tɔn gu xagileyixoye mɛnɛ xɔrɔ i.

Suujwɔn 4na: Dawarenye manye xa seyina kuni xawuranlɛlɛ g'i weleya xa in sindi ponuma taa gu eresɔn guye rɔ i panan, ηwɔn te dawaren xɛrɛnxɛrɛnna manye ā'e

xari ye te xada. Dawaren seyina guye xa ye weleya jamana gu taa turo guye tɛmɛ niŋi.

Baabu 2na: Daliilu manye xa toyi sɔn gu xo lɔn fyɛwu

Suujwon 5na kuni xawuranlɛɛ gu kun xa be be baada laafyɛ tin Mali niãi man xa yaa saawu ni be bɛɛpa jamanaye jamaataani yee be duãan taaãa. A xa sɔn gu lɔn jɛmunbɔɔya pa man xa tindina kuni xagilela guye xuma:

Gere gu xeni Asawaadi

Mali ponuma taa mwo karen juŋu xa xarina Asawaadi man xa ye pa taamase yee xagilexɛnɛ ni ye danbe ma, ŋwɔnye tɛmɛ xa jamana gu jwɔnye ni. Bɛn xa haana in wele a faamun xuma man te Mali kwɔnya yee a tɛɛnbariya kyaãa.

Sɛwɛ manye xa ma yaa saawu ni be be laafyɛ yee xawuran tin jamana g'i.

Sɔn guye xa sorosyɛgɛ man gu wele Mali ponuma taa g'i, saali a ja na in mana politiki syen nɔ pa. Ŋwɔn hukumu i, Babu xolo xa be in payini, kɔɔsin komite gu jidɛ pa, badu man i sɔnya guye syɛn tɔɔɔn mwɔye xa bye , sii te pason in bɔɔ te, sila mali jwɔnye na ye xagileyixo se sɔn guye saawuye xuma. Ŋwɔni badu gu tɔɔpa, Asawaadi sɛwɛ gu ja xo in mana. A xa haana bye xagile mayinye tin manye x'a toyi Mali xa bayi kuni balaawu g'i, man xa jamana gu taa syɛn paaxari sɛnbɛni Mali kwɔnya yee jamana gu jwɔnye xawuran i. Laafyɛ, kwɔnya yee xawuran bɛnlɛɛ xa be in myɛni, syɛn xa in sago kirɛ man niŋi be sɔn gu saawuye toyiya sila Mali kwɔnya yee a tɛɛnbariya xo sabati.

Sewe manye xa ma bye mere manyin tin.

Kuni sewe seyina guye xorc i, son gu lowujenni te mere mere xorc i man xa jadekume
gere guye sewe xerenxeren naye ma in xa sye:

- be laamusuu guye sogoro baana ninji, man xa in tindi kabulwuye xuma, manye

tomoye x'e lee jamaawote pa yee be pon kori ye senbeya ma;

-ereson guye mwoye x'e seweye naba ya te;

-ponuma mwoye kuseni jamana gu laamusuuye ninji;

-kidixudinto guye tulaani mwo guye payintoye ma sila haadamajwonye hageye xo
senbeya jamana g'i;

-jamana gu lakamu yee a taaãa x'e weleya Mali kwonya hukumu i yee jamana ereson
guye syen mwoye na tawa sorodaasiya i, ye syen laman na kesema;

- payinto guye mwo guye to na lo ye lakamu i jango ponuma taa guye;

-Jamana gu lakamuyaye yee a taaãayaye na syege swo ponuma taa g'i pɔɔɔɔɔɔ;

-be gere xerenxeren ponuma taa gu ereson guye kyensye te, man bolxayi konsayi
yee in tocon kyensye dawaren xa man te, man xa kesema ye laxaalye ma syen syen
pa. Ŋwoni dawaren gu musaxaye xa bayi jamana gu nafoloye yee dujan jidenboloye
nafoloye niäi;

-dunan korɔrananɔɔɔye syen xo paaxari sila kuni xawuranɛɛ gu niɔipɔye syen na ye baari ye syen pa yee xayin manye xa haana ye wele jide politiki syen pa, korɔrananɔɔɔya syen pa, nafolo syen pa, dawaren yee toyi syen pa;

-Suunɔɔye n'e yaa xawuranɛɛ g'i naman naanpa waadu lowu xa kumɛ.

TAA II^{na} : POLITIKI YEE LAAMUSUUYE SƐWƐYE

Baabu 3na: Laamu welenbaana yee kabulɔwuye tɛɛnbaana

Suuɔwɔn 6na: Syen dunɛ laamusuu guye n'e sogoro baana i man x'a toyi ponuma mwɔye, b'e toyi jamanajwɔnya hakika i, n'e tɛmɛ sɛwɛye naba be saa tɛmɛmɛɛ xuma sila ye taanto xo kusɛya jamana gu laamusuu guye niɔi. Ɔwɔn laa, kuni dawarenye xa swansaanina:

Payinto g'i

-Eresɔn syen yee in Eresɔn Polo man xa payi jamaawote pa; jamana gu xa a muro xayinye yee nafoloye teeni swo a pan; a sariyaxeeleni sɛnbɛye, a mɛɛ sɛnbɛye yee a nafolo sɛnbɛye manye kan x'a sago i;

-Ɔwɔn syen pa Mali jamanajwɔn guye, xɛɛnɛɛɛnna ma ponuma mwɔye, xo ye jaati guye sɛwɛye naba be saa tɛmɛlaamu sariya xuma;

-Ereson Peresidan xa in lee jamaawote pa. A ro xa ereson gu laamu senbe yee a mere tomo ni;

Serikili guye yee komini guye teme y'e senbeye ni (Serikili Konseyi yee Komini Konseyi) manye xa payi jamaawote pa; ye biroye xa laamu senbe taanto taa; ye tomoye xa Serikili Konseyi Peresidan yee Meeu ni ye hwoonye x'e lee;

-Dure xa wele maa too man na lema ereson man te, a xa hwon lee be saa ereson guye sariye hukumu xuma.

Jamana gu to i

-be sariyaleesenbe pendena too yaa Sena ni walima too tinan ni man xa sanga lo a la, xa payini sewe lagulani, hwon na yaa laamusuu ni man xa kuni xawuranlele gu menepoye kire lagulani;

-be wote kubelwu guye kuseni walima fyel tinanye xari sila manye guye xa jamanajwon guye taanto taa Depite Polo g'i hake xo kuseya;

-waadu tulin ninji be dawarenye xari sila be Kabulwuye Konseyi Xolo laagwen laanda mwaxoloye, yaloye yee xalinbeye te;

-be ponuma mwo guye taanto weseni Mali Erepibiliki laamusuuye, xayinntoye tomoya janye yee merentoye ninji.

Baabu 4na: Senbeyeye yee xayinyaye tɛrenbaana

Suujwon 7na: Sonbolɔ guye duɲɛ maa senbeyeye yee taantopɛxɛnyɛ xa haana ye taran jamana gu yee Kabulɔwuyɛ naan sila jamanajwonye yee payinbolɔyɛ xaminsɛwɛyɛ ɲa xo bayi baana mayin i man xa ye sago ni.

Suujwon 8na: Be saa sariya manye xa b'e lee xuma, ereson guye hini xa xeele sɛwɛ karen xuma manye xa:

a) kirɛ, mwɔya yee toyi pilan yee kyɛnsyɛ porogaramu ;

b) nɔɔxɔɔn gu tɛren;

c) payinto mwɔyapɔyɛ naaxoloyɛ taani yee ye ɲabɛɛ (nɔɔyixaran,xayinxaran,kɛndɛya, bilanto, danbe, syenyɛ yee xibaruloyi, gula, jinsɛwɛ yee sanaama);

d) sɔ, dawamɛɛɛ, syɛ, fwonɪ ɲabɛɛ, ɲiɲiyɛ, jago, isiniyɛ, suulaxayin, turisimu, ersɔnyɛ naan ɲiɲi;

e) eresonyɛ musaxalɛɛyɛ yee ye wariyɛɛnaye;

f) be saa jamana gu xɛɲɛyɛ xuma,yɛ jaatiyɛ lanpoyɛ yee ye kirɛpɔyɛ taani yee ye kɛmɛ;

g) usuruyɛ taani;

h) duɲɛ kusɛpɔyɛ, suupaleɛpɔyɛ yee xɛnyɛ ma walima xeri ye ga;

i) suupaleepoye loyi;

j) taawuye lee;

k) Kabulwuye naan korananboloya yee xanaaya;

l) Kabulwu poloosi yee poye taaja.

Suujwon 9na: Kabulwu senbe na sewe manye taani, y'a na jamana gu tolamwo man x'a pan gu baari a jon i laman, njwoni sewe gu wele xa waajibi ni. Kabulwuye naan senbeye xa tereenna sariya pa be saa bololaakyenni xuma.

Baabu 5na: Jamana gu taantopexen yee sariyabadu korosin.

Suujwon 10na: Jamana xa in tolamwo kwon yaa Kabulwu syen bele i man x'a taanto paxan sila kyeme nepere xo lakamu. Njwon hukumu i, a xa Goforonaman xagileyixo toyini porose xoloye xuma, a xa kori Kabulwu gu la kire yee mwoya kyensye pa yee naxaxon teren syen pa.

Suujwon 11na: Jamana tolamwo gu ro xa Kabulwu kewaleyee korosi b'a tonc y'e xa sariya badu. Sariya xa njwoni korosin gu welenbaana nasye.

Suujwon 12na: B'a toyi jamana gu hiniye t'e kama a la, sonbolc guye ben a xuma maa a xa haana bolonxali na in wele jamana gu yee eresonye naanpo karen xuma:

- jamana gu walima porowa senbesuuye walima teme senbesuuye pa be xayin manye wele Kabulwuye niiji;

- kirɛɓwuyɛ xayin in x'a syɛ nɔɔtinnafoloyɛ;

-sɛwɛ tinan man syɛn xa lɔ kuni duɗɛɛɛ gu weleya i.

Baabu 6na: Musaxabɛɛ yɛɛ dawarenɛ

Suujwɔn 13na: Sariya hukumu i, be kɔri pɔn man xa seyina duɗɛɛɛ gu suujwɔn 8

g'i,eresɔn syɛn xa ma pɔn kɔri in takisiye,usuruyɛ yɛɛ in lanpoyɛ hake ma; a xa ma

toriye taani be kɛsɛma in kirɛpɔyɛ yɛɛ in kyɛnsyɛ ɗaniyayɛ ma.

Suujwɔn 14na : Jamana gu ɗa in xaan lɔ maa sagu swo 2018 juun ma, in xo dawaren

xari be jamana gu kirɛpɔyɛ 30°/° teeni swo Kabulwuyɛ pan bɔɓɓijidɛ syɛn pa, sango

ponuma taa Kabulwuyɛ pan, be saa mɛɗɛpɔyɛ manye xo in taani xuma.

Suujwɔn 15na: Jamana gu ɗa kirɛpɔ manye baa Kabulwuyɛ kirɛɓwuyɛ xayin niɗi,

sango nɔɔtinnafoloyɛ, a xa ɗwɔnyɛ karen syɛɗɛni yɛ ma be saa mɛɗɛxoyɛ xuma

manyɛ xo yɛ taani bɔɓɛ.

Suujwɔn 16na: Jamana gu ɗa in xaan lɔ be :

- kabulwuyɛ murɔ xa kyɛn xayinnto manyɛ ma, teeni swo yɛ pan;

- Kabulwu Porowa Xayinlɔwu lemani mwɔyɛ tɛ, a xa in sindi ponuma mwɔyɛ pa;

- mwɔlee nɔwuni Kabulwu Porowa Xayinlɔwu niɗi, ɗwɔn xayinyayɛ taa xolo xa in lee

ponuma mwɔyɛ naan.

TAA III^{na}. LAKAMU YEE TAAŃA SƆWƆYE

Baabu 7na: Duŋɛpɔ xoloye

Suujwɔn 17na: Lakamu yee taanɗa sɛwɛye ɗabɛɛ xa in wele kuni duŋɛpɔye ro pa:

- jamana gu taa syɛn mwɔye xa tawa sɔrɔdaasi yee taanɗaya kunuye niŋi;

-sɔrɔdaasi yee taanɗaya kunuye na tawa de sɛdɛ kwɔn naman ni man xa jamana gu sɛnbɛya niŋi;

-sɔrɔdaasi yee taanɗaya kunuye xɛɛɛnatori syɛɛni swo jamana gu taa syɛn i pɔɗɔpɔɗɔ.

Baabu 8na: Sɔɗjwɔntɛlɛni, leyi yee sɔɗnaakɛmɛ, sɔɗbayini yee murokirento loyi

Suujwɔn 18na: Sɔɗjwɔntɛlɛni gu kun xa be sɔɗjwɔn guye jade kun b'a toyiya manye xa haana ye lee walima lo DDR porogaramu i. Ŋwɔn xa xɛɛ welenbaanaye yee sariya toyinaye pa MINiSiMA jidɛ pa.

Suujwɔn 19na Sɔɗya guye duãɛ maa DDR Xayinsɛdɛ na in payini gofɔronaman yee murutiton manye ŋ'e sunɔɔ yaa duŋɛlɛlɛ g'i tɔɔlamwɔye xa man niŋi. Ŋwɔni Xayinsɛdɛ gu yee duŋɛlɛlɛ gu kɔrɔsin komite suu xa boɔ sin xayin gu tɔɔ pa.

Suujwɔn 20na: Sɔɗjwɔntɛlɛni gu xa swo kyɛn syɛn, leyi yee DDR x'e weleya be sɔɗjwɔn guye lee jamana xayinlowuye niŋi hali sɔrɔdaasi yee taanɗa kunuye niŋi,

walima b'e looni bilani kirrento ka i. Sonjwon sire manye t'e lee xayinlowuye niiji, DDR tenji xa loyina njwonye ro la.

Baabu 9na: Sorodaasi yee taajaya kunuye syegeni

Suujwon 21na Suunoo yee na xoro i dujelale gi, sorodaasi yee taajaya kunuye myeninantiye, xa syege pɔɔpɔɔɔ swo ponuma taa gu syen i. Njwoni syegeni gu xa in wele MOKu/ MOC ro yanbaruya pa yee MINISIMA /MINUSMA jide pa.

Suujwon 22na: Ponuma mwo kuse xa lo njwoni sorodaasi yee taajaya kunu myeninantiye guye niã, hali a tomoyaye niiji sila njwon xo yaa saawu ni be be xoolan tin yee be njwoni ereson guye lakamu nowuni.

Baabu 10na: Sorodaasi yee taajaya kunuye myeninantiye

Suujwon 23na: Sonya guye duje maa lakamu syen pa, Taaɗa Gobisyen (RSS)xa haana in wele man xa jadekume a sii manye xele ma yee Afiriki Kwonya yee Dunan lele myeninaye manye x' a syen tinanye sewe sye.

Suujwon 24na: Dunan korananbolbye jide pa, goforonaman xo dawarenye xari manye n kan, be sorodaasi yee taajaya laamusuuye payini manye xa jamana gu yee in lamini gu syen lakamu.

Suujwon 25na: Sonya guye duje maa Koseyi na in payini RSS te Kabulowuye syen tolamwoye yee ye hinituuye xa man niiji sila be xagilejagabe wele jamana lakamu

yee a taarja xuma baana mayin i, jadedume xa in wele payintoye, eresonye, jamana gu yee dupan seweye ma.

Suujwon 26na: Taarja Gobisyeen (RSS) Kõnseyi xa xagile toriye lo senbe xoloye payini xayinlowuye tomoya i, pon man x'a toyi xawuran xa bye jamana gu jwonye naan yee xayin guye x'e wele nujusayi i.

Suujwon 27na: Taarja Gobisyeen (RSS) hukumu i, poloosi xa in payini man laamu xa Kabulowuye ro sin be saa ye poloosi senbeyaya man xa taana ye te xuma.

Suujwon 28na: Payinto Xagilelamene Komiteye (CCLS) x'e payini manye xa jamana toclamwoye, eresonye yee payintoye toclamwoye, kabuye yee laanda laamuye toclamwoye saa bole; a laamu xa jamana toclasenbe gu sin.

Baabu 11na: Xerjamaariãa son

Suujwon 29na: Sonya guye ñ'e xaan lo be xerjamaariãa son yee sewe kuse manye xa xarina a ma in x'a sye nujubee dawarena yee dorogu toore; ñwoni son gu xa in wele kabu dawarenye teme pa manye xa barana.

Suujwon 30na: Sonya guye duje a ma be xayinlowu xerenxerenpaye payini, y'a n kan be xerjamaariãa yee jamanaye naan nujubee dawarena son.

TAA IV^{na}: KIRÈ, MWÓYA YEE TOYI KYËNSYE

Baabu 12na : Kyensye dawaren xerenxerenna

Suujwɔn 31na: Sɔnya guye duɗe a ma maa a xa haana jamana gu na payinto kyɛnsye xaliɗa gobi swo kabulwuye taanto xɔloni ma yee ye jaatiye na dawarenye xari ye kyɛnsye syen pa, man xa jadekumɛ ye laxaalaye ma yee man x’a tɔyi ye ɗabɛɛye x’e wele xoona yee laadiriya i taa syen pa.

Suujwɔn 32na: Eresɔn pende walima kuse, sariya hukumu i, xa ma taanto toriye payini sila be ye kire yee mwɔya kyɛnsye juɗani, b’a tawa ye te bayi ye yanbaruye niãi, manye xa seyini kuni Duɗelɛɛ g’i.

Suujwɔn 33na: Ponuma Eresɔnye Kyɛnsye Gere xo in myeni Eresɔnye naan Xagilelamɛnɛ Kɔnsɛyi man niɗi Eresɔnye Polo xoloye tɔɔlamwɔye xa sayina bɔɛ, x’a tɔmɔ i. Ɔwɔni Kɔnsɛyi gu Xayin tenji xa loyina ɗwɔni eresɔn guye saabɔɛ ma, b’e hiniye kabuni sila ye kire yee mwɔya kyɛnsye xo in lagulani.

Suujwɔn 34na: Kyɛnsye Dawaren xereɗxereɗna xa ɗwɔni Gere gu sin man xa myɛnina sɔnya guye pa duɗan jideɗbɔɔɔye jide pa yee man musaxaye xa bayi Badaa Kyɛnsye Nafolonan i.

Suujwɔn 35na: Dawaren gu kun xa be ponuma eresɔnye yee jamana gu eresɔn turɔye kyɛnsye kesɛmani waadu niɗi man te xeɛ juun 10 swo15 la. A xayin kɔrɔsin xa in wele Kyɛnsye Gere gu xagilelamɛnɛ Kɔnsɛyi ɔ pa be saa laamusuuye yee laamuye jide xuma, manye xayin ni.

Suujwon 36na: Sonya guye duɗe a ma, Duɗelɛɛ gu Kɔɔsin Komite hukumu i, maa”Mali Ponuma taa kyeme jadekume sɛde “(MIEC/Nord Mali)na in payini be Gere gu muro maagunye toyiya be paãandaya sɔn gon yee b’a kyensye sabati. Ŋwɔni sɛde gu xa haana swo in xayin gu wele a lee sagu ma swo xayɪ siyon ma. A xa in mana Duɗan Banki, Afiriki Kyensye Banki (BAD) yee Silanbeɣa Kyensye Banki pa, ye na duɗe kuni sɛde xayin gu kyen, gofɔɔnaman, duɗan laamusuuye yee Gere gu toɔlamwoye xagilelamene hukumu i.

Suujwon 37na: Xayɪ pende Kyensye Dawaren Xereɗxereɗna myeniina xɔɔ i,wari mene badu xo payini. wɔni badu gu xa be nafolo mereto myeni man toɔ xa Badaa Kyensye Nafolo ni man xa be yaa Kyensye Dawaren Xereɗxereɗna gu musaxaye beɣa ni.

Baabu 13na: Paaxari Ponuma eresɔn guye kyensye jide i.

Suujwon 38na: Be duɗe sɛwe syen kyen, jamana gu xa kɔri ponuma eresɔn guye la kyensye syen pa in x’a sye a xa duɗelɛɛ g’i baana man i. Ŋwɔn laa, sɔnya guye duɗe maa kire yee mwoya kyensye sɛwe manye xa duɗelɛɛ g’i syen na na bayi in waadu i.

Kii duɗelɛɛ Kɔɔsin Komite gu badu payini pananye, gofɔɔnaman xa lele lo a la a xaanboyiye, a jaati gu hiniye yee ye wele waaduye xa man niɗi kuni sɛwe guye xuma:

- mwoya murɔmyenintoye;

- suutinxayinyaye hake yiriwa ;

- laajye taana ;
- So kyensye (so, daawamee, sye, dure);
- mwɔyapɔye myeni sila ponuma eresɔnye xo bayi lengenaya i ;
- nɔɔtinkirepɔye xayinntoye yee kuujwɔn gula;
- xayinkire, xerehxereɗna ma yaloye, xalinbeye yee sɔnjwɔn sireye te;
- xayinlowuye myeni payinto guye niäi;
- murɔkirento loyiye wele manye syege bye bayi jamana tinanye niäi walima Mali gere tinanye niäi yee mwɔ paajeninaye;
- suulaxayin, turisimu, jago yee syenye;
- xaran yee toyi.

Suujwɔn 39na: Xaran yee toyi syen pa, sɔnya guye dure a ma be kuni dawarenye

xari:

- be xaran porogaramuye kesemani eresɔnye seweye ma;
- be payintoye xoye yee ye sawaye yiriwa;
- be nɔɔyixaran yee naanpaxaran senbeni xerehxereɗ ma syen na hiniya be xaran;
- be yopaxaranntoye taani eresɔnye niäi;
- be toyi xayinntoye yee pon sireye merentoye taani eresɔnye niäi;
- be äwɔni eresɔnye toyiye yiriwa payinto i, jamana i yee dupan i.

Suujwɔn 40na: Kyɛnsye Xayinto xo in payini eresɔn kwɔn-kwɔn syɛn i be kɔri a ga xayinye wele i yee gɔfɔrɔnaman xa be xayin manye wele ηwɔni eresɔn g'i. Xayinnto gu xa eresɔn gu laamu i, a xa Eresɔn Polo Xolo Peresidan hini i; ηwɔn x'a rɔ to xayin gu wele i.

Suujwɔn 41na: Porogaramu-wanpaxo xa in myɛni eresɔnye yee jamana naan sila be ye juun laman nafololɔyi porogaramuye swansaani yee be taanto manye xa jamana ma waajibi ni, kire yee mwɔya syɛn pa xɛɛɛ.

Suujwɔn 42na: Jamana gu ηa in xaanlɔ be Kabulɔwuye tɔɔ lɔyi sɛnbɛni mayintye kirepɔye yee suupaleepɔye mɛnɛ yee ye xayin niɲi, manye bayi payinto kirelɔwuye mɛnɛ yee ye xayin niɲi, yee ye tɔnɔye manye kire kɔrananbɔlɔya pa yee kire manye bayi ye yee jamana gu xawuran pɔnye i.

Suujwɔn 43na: Jamana gu ηa in xaanlɔ be jamanaye naan kɔrananbɔlɔya poroseye manye saawu bayi payintoye niāi yiriwa. Dawarenye xo ye xari be Kabulɔwuye tɔɔ lɔ taamu manye jamana xa lee ye tɔɔla, xɛɛɛ, xawuran, xayin yee ye kɔrɔsin niɲi.

Suujwɔn 44na: Kɔrɔsin Komite gu hukumu i, jidɛnbɔlɔye xa kyɛnsye porogaramuye sɛgɛsɛgɛ waadu yee waadu.

Suujwɔn 45na: A xa in mana dupan taantotuuye pa manye ηa dawarenye xari walima ηaniyaye lee Saaheli maasyen gereye i, yee xa be pɔ man syɛn wele ye na ye tenji lɔ

panan panan Mali ponuma eresonye murɔye ɔ la yee ye namaataani jwona sila

laafye yee taaja xo be gon.

TAA V^{na} : XAWURAN, KIIDIXUDI YEE HAADAMAJWON NOOTA SEWEYE

Baabu 14na: Xawuran yee kiidixudi

Suujwon 46na: Sonya guye dunɛ maa xawuran na in juunani teenɛ xuma kuni seweye

xuma:

- be laafye, kwonya yee xawuran wanpaxolele myeni;

- be laanda kiidixudi dawarenye xari; ηwon laa Teenɛ, Kiidixudi yee Xawuran

sedexayin na in payini;

- be Xayinsede payini man xa yuruguyurugu yee porowa nafolo bayin sonno;

- be segesege xayinsede payini man xa be namene juhubeeseweye xuma manye a'e wele Mali jamana g'i kuni son gu too pa, mwo kuse gweye, siiya tunnani gweye, xen yaloye ma, yee xerjama tinanye syen pa xuma;

- be syege b'a se maa yaapeni te in wele a badaa juhubeeseweye ma yee sonya guye na ye xaanlo maa ye xa kori Segesege xayinsede la in xayin g'i;

- manye ηa juhubeeseweye wele, a yaa a sii man syen ni, hali manye ηa yaloye, yalonye, xalinbeye janxada kuni son gu too pa, ηwonye te jenni abadaa;

- be kori sariyasenbe ma sila sariya xo in badu jamana gu taa syen i;

- be kiidixudi baana gɔbi, ηwon laa be kiidixudinto guye tulaani jamana gu jwonye ma, be najibariya lon yee be jadekume laanda kiidixudinbaanaye ma b' a tawa jamana pon sariye te in laafuni;

- manye xa kiidi na hiniya be korananboloye kire son syen yee jamana jwonye n'e xibaruni mayintye ye hageye xuma;

-be kiidixudiyaye yee ye xayinboloye, hali laanda kiidixudiyaye xaranni, b'e maani mayintye sariya seweye xuma;

- be laanda kiidixudiyaye saŋa tinde sariyasɛnbɛɛya l sila ye xo hiniya be kiidi sɛwɛ karenye nabaa be saa ye payintoye toyiye, diinaye yee laandaye xuma;
- be saŋa la laanda laamuyaye taanto la; ŋwon laa, b'e musaxaye lee yee b'e xoloni mayintye jamaa tyeminto syen i.

Baabu 15na: Haadamajwon noota sɛwɛye

Suujwon 47na: Dunan sariyaye in x'a sye OUA wanpaxolɛɛ man in lee 1969 juun yee ŋwon xa xalipanjwɔnye sɛwɛye xuma Afiriki i, yee 2009 juun wanpaxolɛɛ (Kanpaala wanpaxolɛɛ) man xa mwɔ xeelenaye noota xuma Afiriki i syen pa, sɔnya guye dunɛ maa dawarenye n'e xari pon man x'a toyi mwɔ xeelenaye yee xalipanjwɔnye na syɛɛɛ bye ye payintoye i nowuntaama i, b'e noota, be kori ye la xayin yee bilani syen pa.

Suujwon 48na: Sɔnya guye x'a mana dunan haadamajwon noota sɛdɛye syen pa ye na kori ye la mwɔ xeelenaye yee xalipanjwɔnye murɔye nabɛɛ i.

Suujwon 49na: Sɔnya guye dunɛ maa haadamajwon noota tɔnye x'e tɛmɛ sago i, ye te kori taa sii la. Ŋwon laa, sɔnya guye xa kori ye la ye xayinye tɔ pa, **be ye to laayani politikɛ sɛwɛye** ma yee be ye xayinye taŋa.

TAA VI^{na}: DUNAN TURɔ SAXANYIYE YEE YE JIDɛYE

Baabu 16na: Sɔnya guye taantopɛxɛn

Suujwon 50na: Sɔnya guye tɛjɛɛ a i maa dunɛɛɛɛ gu syenkirɛ saawu xa bayi ye laadiriya rɔ i, ye ŋaniya mayin ninji yee ye paaxari niãi pon man x'a toyi sɛwɛ manye syen xa seyina x'e baari ye syen pa swo xawuran, laafyɛ yee taŋa ma jamana g'i yee Mali yee kabu syen namataa ma.

Suujwon 51na: Sɔnya guye x'a mana politikɛ mwɔye pa yee tɛmɛte kyɛmɛye pa, sango yaloye yee xalinbeye tɔnye pa, xibaruloyiyaye pa, laanda sɛnbɛye yee diina tɔmɔye pa, ye syen □n'e paaxari sila mɛnɛpɔ man syen xa dunɛɛɛɛ g'i xo kirɛ.

Baabu 17na: Sawalenyaye taanto

Suujwon 52na: Sawaleniya guye y'a tɔmɔya xa Aliseri sin, rɔ xa dunɛɛɛɛ gu saxanyiya ni; a rɔ xa dunɛɛɛɛ badu sɔnya guye pa tɛmɛ saxanyiya ni.Ŋwon syen pa:

- hali wayi a xa taana sawaleni gu tin sɔnya guye naan;
- a xa sɔnya guye ladi y'a kan waadu man, dunɛɛɛɛ gu baari in syen pa i;

- ye xoriya xolo manye na bayi duɗɗeɗe gu baari niɗi in syen pa, seweye syen x'e lawan arɔ pan.

Suujwon 53na: Sawalenyaye x'e paaxari duɗan syen juɗɗani niɗi sila ye xo kii b'e taa Mali pa, be kori a la duɗɗeɗe gu weleɗa i.

Baabu 18na: Duɗan turɔ taanto

Suujwon 54na: Duɗan turɔ xa duɗɗeɗe gu weleɗa saxanyiya ni, a xa in paaxari sila sewe manye syen xa tɔɔ la jide niɗi. Xereɗɗeɗe ma :

- ONU, UA, CEDEAO, UA, OCI yee jidenbolɔ turɔye syen η'e xaanɔ be duɗɗeɗe gu tɔɔ tinde;
- a xa in mana UA Laafye yee Taɗɗa Kɔnseyi yee ONU Taɗɗa Kɔnseyi pa ye teme na ye paaxari sila menesewe manye xa duɗɗeɗe g'i xo kirɛ; ye na dawarenye xari be mwɔye jaxi manye syen n'a mana be duɗɗeɗe gu menesewe xada;
- a xa in mana duɗan syen pa, ye na Kabunbolɔya wele sila sewe manye syen xa dawarena na bayi ye syen pa in x'a sye: DDR, RSS weleɗa, ye na xeɗaamaɗiɗa yee juɗɗɛɛ dawarenaye sɔn. Nafolo mene Badu tɔɔ pa, ye na ye taawu nafolo lo jwona, nafolo man xa kori eresɔnye kyensye la.

Suujwon 55na: Sonya guye duɗe a ma korɔsin yee segeɗeɗe dawaren na in myeni, Mali jwɔnye yee jidenbolɔye tɔɔ xa man niɗi.

Suujwon 56na: MNUSMA, ONU xayinntoye yee duɗan jidenbolɔye syen taantoye yee ye jideye x'e wele ye jaatiye sariyaye hukumu niɗi.

Baabu 19na: Duɗɗeɗe gu Korɔsin Komite

Suujwon 57na: Sonya guye duɗe a ma maa sunɔɔyeɛ na in wele naman, Komite na in payini man xa Duɗɗeɗe Laafye yee Xawuran Mali niɗi (CSA) gu korɔsi yee b'a baari in syen pa.

Suujwon 58na: CSA niɗi mwɔye xa: Mali gofɔrɔnaman, murutitɔn manye ηa ye sunɔɔ yaa duɗɗeɗe g'i, sawalenyaye (Aliseri man xa ye tɔmɔ ni, Burukina, Moritani, Nisɛeri, Caadi, ONU, OCI, UA, UE). Duɗan Tɔn Xolo Taɗɗa Kɔnseyi Mwɔ Duuminaye x'e xeeni ηwɔni Komite gu badu payiniye niɗi y' a murɔ xa ye ma.

Suujwon 59na: CSA peresidanya xa Aliseri rɔ sin; Burukina, Moritani, Nisɛeri yee Caadi xa xumasaaye ni. Komite gu badu payini xa in wele Bamako, nkaa a xa ma in wele gere bolɔ i ye saawu na be a tin. A badu payini xa in wele jamaa teelan tɔɔyinkwɔn xayɪ syen, nkaa a xa ma badu payini xereɗɗeɗe wele.

Suujwon 60na: CSA xayinye xa:

- be sonya guye dunje sewe manye ma weleja korosi, b'a segesege b'a tawa a te lo MINUSMA taanto tana i;

- be dunjelele gu menesewe wele waaduye taani yee be in duruxoro ye na bayi in syen pa;

-ye sonya guye te bolofaamu dunjelele gu taa karenye xuma, be in duruxoro ye syen na faamu baana kwon i;

- ye sonya guye na xuwi bol xoro i, be in duruxoro ye xagilela na yaa kwon ni ;

- be gorfornaman juunani maa dawaren man syen xa haana in xari, a na njwon xari be dunjelele ninji seweye baari ye syen pa, hali:

i) porowa mere yee a laamu xayinntoye payini ponuma taa g'i;

ii) sariya manye xa haana ye lee sila dunjelele ninjiseweye xo bayi ye syen pa;

iii) teeni swo kabulowuye ninji ye muro xa kyen kirepoye, xayinyaye yee dawaren manye ma be saa ye taantoye ma sariya hukumu i;

iv) dawarenye xari pon man x'a toyi payinto mwoye xa gelaya demokarasi sewe toriye ma manye xa dunjelele g'i, in x'a sye: woteyaye too sawalele torini, be mwoye juunani ye na ye tooye sawa jyenilele xuma, b'e juunani ye na wote ye payintoye i, be kori Kabulowuye la ye na ye tooon laamuye yee xayinbaanaye payini.

Suujwon 61na : MINUSMA, UA (MISAHHEL), OCI, UE yee CEDEAO jidenboloya i, xa kori CSA la dunjelele gu korosin yee a weleaa i.

Suujwon 62na: CSA xalipanlaamu gu ninji, a xa xayinsedesuu naaran payini manye teni xa lobyina kuni syenye pa: “poliiki yee laamusuuye seweye”, “lakamu yee taaja”, “kire,mwoya yee toyi kyensye” yee “xawuran,kiidixudi yee haadamajwon noota seweye”.

Baabu 20na: Temε sago korosin

Suujwon 63na: Sonya guye dunje a ma maa CSA Temε Sago Korosinya na in lee man xa dunjelele gu weleaa jade kunu telenya xuma.

Xayin naaran syen, a xa in jadekumelele bangeni jamaa gu te; njwoni lele gu xa sewe welenaye xaayi, a xa sewe xadanaye nasye yee mwo manye x'e saawu ni xaayi, a xa paasewe ye sye manye xa haana ye wele sila dunjelele gu xo syen kire.

Suujwon 64na: Jide man syen xa haana in wele Temε Sago Korosinya gu te xa in tiimeni sila a xo in xayin wele baana mayin i.

TAA VII^{na}: SARIYA SUUJWON LAWANYE

Suujwon 65na: Kuni dunjelele yee a lelekabunaye ninjipoye te ma ye gobi n t'a to suunwoyeya guye syen na dunje a ma, Korosin Komite gu xagile leena xoro i.

Suujwon 66na: Lelɛkabuna guye xa duɲɛɛɛ taa ka rɔ ni, ye yee duɲɛɛɛ gu niɲipɔ turɔye syen lamankan sariya pan.

Suujwon 67na: Kuni duɲɛɛɛ gu xeele lowu xa kumɛ taa man syen sɔnya guye yee sawaleniya guye na ye suunɔɔ yaa a xuma .

LɛɛɛKABUNA 1^{nan} : Naanpa waadu

Swo kuni naanpa waadu gu dawarenye b'e baari ye syen pa, mɛãɛ ãa in wele kuni dawaren guye xuma. Ye xa haana ye baari ye syen pa waadu niãi man x'a kunu bayi suunɔɔyɛɛ ma kuni duãɛɛɛ gu ma swo xayɪ tan yee sekin, walima xayɪ tanpende yee naaran ma.

Ŋwɔni waadu gu x'a toyɪ dawarenye x'e xari pɔn man x'a toyɪ Mali jwɔn guye xa xawura, Mali tori man xa kabuna xa in taani, demokarasi xa man niãi, syen toyɪ xa in labadu. A x'a toyɪ tɛmɛ Mali jwɔn manye guye xa duãan ãa pa gu xa syɛɛ be b'e payɪ, xa murokirentoloyɪ kirɛ, jidɛ xa in wele mwɔye te, bayin ãa in wele manye xuma.

Naanpa waadu kiikunye yee a gulun

Naanpa waadu lowu xa kumɛ ye suunɔɔ na in yaa kuni duãɛɛɛ gu xuma. Ŋwɔni waadu g'i, swo sariya dawarenye yee mɛɛɛ dawaren manye xa seyina duãɛɛɛ g'i b'e baari ye syen pa, dawaren xɛɛnɛɛnɛnaye x'e xari Mali ponuma eresɔn guye mɛɛnbaana xuma; ãwɔni dawaren guye kiikunye xa:

- Be sariyaye lee, b'e baari ye syen pa hukumuye niãi in x'a sye laamusuu politiki, taaãa kirɛ kyɛnsye, mwɔya syen, toyɪ syen, kiidixudi yee jamana gu xawuran;
- Be syɛɛɛ wote sariya gu pa, pɔn man x'a toyɪ wote xa in wele payinto, eresɔn yee jamana g'i ,be sariyaye payini xuma manye kyɛn xa yɛɛna kuni duãɛɛɛ g'i;
- Be dawarenye xari pɔn man x'a toyɪ laafyɛ xa bye, sɔnye lowu xa jɛnni, gɔbiye xa lɔ sɔrɔdaasi yee taaãaya kunuye niãi b'e xayintoyɪ sɛnbɛni be erepibiliki juu bangeni;

- Be dawarenye baari ye syen pa, ben ãa in wele manye xuma, be xenãaama áiãa yee jaadiseweye son, be tɔɔbayi, belɛpalenge yee áaxibariya son;
- Be duãelɛɛ gu xeeleni sariyaye labadu ye xa haana ye baari syen man pa.

Jamana gu wayi laamusuu guye xa xɛɛ ye xayin pa be jamana gu mara swo mɛɛsuujwɔn manye xa seyina kuni duãelɛɛ g'i b'e payini.

- Syen tinan pa, xayi siyon suunɔɔyɛɛ xɔɔ pa duãelɛɛ gu ma, senbe manye xa komini, sɛrikili yee Nɔɔru eresɔnye mara naanpa waadu g'i xa ye payini. Ye lee, ye toyi yee ye xayinnanbaana xo ye taani taa pende gu bɔɔɔfaamun xuma;
- Sariyaye xo ye lee sariyanan gu wote hukumu i be kuni duãelɛɛ gu dawarenye baari ye syen pa;
- Gɔfɔɔnaman xo in duruxɔɔ be wote sariya tori lee Depite polo pa xayi 12 nun i;
- Wote guye x'e wele payinto yee eresɔn niãi be laamusuujuwɔn manye xa kuni duãelɛɛ g'i payini xayi 18 nun i a na kusɛya syen.

LƐLƐKABUNA 2na: Lakamu yee taaãa

1. Taaãa dawarenye naanpa waadu i

Kuni duãelɛɛ gu kɔɔsin Komite xayinsɛɛ man xa taaãa xuma hukumɛ i, Taaãa xayinsɛɛ (SET&SI/CTS) ãa in payini. A ãa Taaãa kyɛmɛ Komite (SETEY&MUSE/CTMS) man bayi Wagadugu duãelɛɛ g'i xayinye lee. Mwo toriye lo Taaãa xayinsɛɛ (SET&S) i 2014 juun sɛputanburu xayɛ kuu 16 i Alise:

a. Gɔfɔɔnaman, Murutitɔnye sɛɛɛ, Pilatifɔɔmu tɔlamwɔye Taaãa xayinsɛɛ niãɛ yee

Kɔɔsin-sɛgɛsɛgɛ kyɛmɛ sɛɛɛ(EMɔWU/EMOVs) niãɛ, hali ɛresɔnye suujwɔn guye x'a i

- Taaãa kyɛmɛ xayinsɛɛ komite (SETEY&MUSE) xo xɛɛ in xayinye pa saali Taaãa xayinsɛɛ gu (SET&SI) na in payini;
- SET&SI niãɛ mwɔye xa: sɔɔdaasi yee taaãaya kunuye tɔlamwɔ tuumi, Murutitɔnye sɛɛɛ tɔlamwɔ siyon, Pilatifɔɔmu tɔlamwɔ siyon. Xa tawa a niãɛ xwa MINISIMA tɔlamwɔ pende (SET&SI peresidan gu x'a i) yee sawaleni sɛɛɛ tɔlamwɔ kwɔn, jamana tinan kwɔn-kwɔn syɛn kunu tɔlamwɔ kwɔn.
- Taaãa xayinsɛɛ xayinsɛwɛye xa:
 - Be sɔn taani sɔnbɔɔye naan;
 - Be sɛgɛsɛgɛ wele sɔn taaninbariya xuma;
 - Be taaãa xɛɛãɛye wele b'e sɛgɛsɛgɛ;
 - Be kunu guye payintoye toyiya, b'e tɛɛnɛmani;
 - Be sɔnjwɔn sire guye leyi nɔwuni.

b. Xɛɛãɛ dawaren (MɔKU/MOC) yee kyɛmɛ taaãa yaara payini

- Kuu 60 suunɔɔyɛɛ xɔɔ i duãelɛɛ gu ma, Xɛɛãɛ dawaren yee kyɛmɛ taaãa yaara x'e payini SET&SI hukumɛ i;
- SET&Si xa Xɛɛãɛ dawaren ãa syɛ in x'a syɛ a niãɛ mwɔye yee a welesɛwɛye. Syɛn bɔɔfaamun xuma, a xa jadekumɛ sɔɔdaasi yee taaãaya kunuye, murutitɔnye sɛɛɛ yee Pilatifɔɔmu tɔlamwɔye lowu taani ma MɔKU niãɛ;
- Ɔwɔni xɛɛãɛ dawaren gu tɔmɔya xa Mali sɔɔdaasi kunuye jalatuu kwɔn sin. Murutitɔnye sɛɛɛ tɔlamwɔ kwɔn yee Pilatifɔɔmu tɔlamwɔ kwɔn xa s'a xuma;
- MɔKU yee jamana tinanye kunu manye xa Mali nɔɔru niãɛ xa xayin bɔɔɛ;

- MOKU xa kyeme taaãa yaara guye xεεâε b'e tɔmɔya lee. Manye xa tawa ye niãĩ ãwɔnye xa sɔrɔdaasi yee taaãaya kunuye mwɔye, murutitɔnye sεde mwɔye pilatifɔrɔmu mwɔye be kabu MINISIMA yee jamana tinanye kunu manye xa Mali nɔɔru i mwɔye ma. Kyeme taaãa yaara panan xa in wele kuu 60 suunɔɔyεε xɔrɔ i duãεlele gu ma;
- MOKU tεme xa murutitɔn sεde gu sɔnjwɔn guye ãĩãĩ-ãĩãĩ jade kunu tɛleni waadu nɔmɔn niãĩ;
- Kuu 60 suunɔɔyεε gu xɔrɔ pa duãεlele ma, SET&SI yee MOKU xa Mali Nɔɔru taaãanbaana xεεâε. Ye taanto n xolo sɔnjwɔn guye tɛleni yee ye sɔnbayi niãĩ.Ŋwɔni xεεâε gu mεnεpɔ xa be yaa xagiletɔyi ni sila gere guye ma golonya taaãa syen pa tɛleni yee leyi waadu, ãwɔnye kyen yee ãwɔnye xɔrɔ pa.

c. Sɔnjwɔnye tɛleni

- Kuu 30 suunɔɔyεε duãεlele gu ma xɔrɔ pa, SET&SI xa tɛleninto guye toyini b'e tɛεnεmani, be in kirε be sɔnbayi dawarenye xari. MINISIMA xa tɛleninto guye maamyeni kuu 120 nun i a na kusεya syen; gere man xayin na lɔɔn, sɔnjwɔnye tɛleni xa in wele gɔn .
- Kuu 30 suunɔɔyεε duãεlele gu ma xɔrɔ pa,xayin manye guye ã 'e se fewiriye xayin kuu18 2014 juun g'i tɛleni hukumu i SET&SI xa ãuãu lɔ ãwɔnye niãĩ, tɛleni tεme lɔwukumε waadu xa in palanbaasi.
- Kuu 30 suunɔɔyεε duãεlele gu ma xɔrɔ pa, murutitɔnye guye xa lεle myeni b'a lo SET&SI la, lεle man niãĩ ye sɔnjwɔn hake yee ye sɔnnaaye x'e palanbaasi; ãwɔn xa in wele saradiye niãĩ manye ãaye ã'e se fewiriye xayin gu kuu 18 lεle g'i.

II. Sɔnjwɔn sireye leyi

Kuu 60 suunɔɔyεε duãεlele gu ma xɔrɔ pa, sɔnjwɔn sire guye leyi xayinsεde xa in payini.

- Ŋwɔni xayinsεde man niãĩ mwɔye xa sɔrɔdaasi yee taaãaya kunuye tɔlamwɔye, murutitɔnye sεde tɔlamwɔye yee pilatifɔrɔmu tɔlamwɔye ni xa xayin duãεlele gu kɔrɔsin komite gu pa;
- Peresidan sariyaleena xa leyi komite gu niãĩ mwɔye, a xayinye yee a ãĩãĩnbaana palanbaasi. Peresidan gu xa mwo lee man xa toyina, syen xa duãεna man te, be ãwɔn yaa komite gu kyenmwo ni;

- Kuu 90 suunoooyee duãelêê gu ma xoro pa, leyi xayinsede yee jamana konsëyi ËRI-ËSI-ËSI xo sonjwonye lee saradiye, ye lowu yee ye loyi sorodaasi yee taaãaya kunuye niãï taani. Jala guye teme baanaye xo ye kesemani;
- Ñwon hukumu i murutiton sedeye xo ye sonjwonye toosawalêê xaayi, ye x'a fwo sonjwon manye n'e lee. Goforonaman, xayi tuumi nun i suunoooyee duãelêê gu ma, xo dawarenye xari be awoni mwo guye lee. Ñwon xa in wele leyi xayinsede yee jamana gu Konsëyi korosin hukumu i be taaãa gobisyenye ËRI-ËSI-ËSI wele;
- Leyi xayinsede gu yee jamana konsëyi be taaãa gobisyenye wele xo ye xagilelaye lo sonjwonye jala kirenbaana yee yekyensye xuma. Murutiton sedeye niãï, jala tin xa mwo manye sin awonye xo syege bye ye jalaye nini. Jala te manye sin yee manye t'a fwo ye na lee jutuuye naan xo bendebêe saraa kire walima lujuru saraa.

III. Sonnaakumê, sonbayi yee leyi (DEDEYËRI /"DDR")

Kuu 60 suunoooyee duãelêê gu ma xoro pa, sonnaakumê, sonbayi yee leyi (DDR) Xayinsede xa in payini too xuma

- Ñwoni jamana Xayinsede(DEDEYËRI) yee kuni duãelêê gu korosin komite xa xayin bole;
- Peresidan sariyaleena xa DEDEYËRI xayinsede gu niãï mwoye, a xayinye yee a aiaïnbaana palanbaasi. Persidan gu xa mwo lee man xa toyina, syen xa duãena man te, be awon yaa xayinsede gu kyenmwo ni.
- Xa DEDEYËRI xayinsede i politiki suujwon xolo, xayinsede muãonye yee eresonye suujwonye; kuye syen xa xayin bole.
- sorodaasi yee taaãaya kunuye tolamwoye, murutiton sedeye tolamwoye, pilatiforomu tolamwoye, minisirixoye tolamwoye yee kabulowuye guye tolamwoye xa tawa xayinsede muãon guye niãï.
- Kuu 120 suunoooyee duãelêê gu ma xoro i DEDEYËRI xayinsede gu yee kuni duãelêê gu korosin komite xa kyeme be DEDEYËRI porogaramu myeni, syen xa poro man niãï, syen xa duãe man ma.
- MINISIMA /MINUSMA yee korananbolo turo guye xo jide wele b'a teãï lo DEDEYËRI xayinsede gu la.

- DEDEY&RI xayinsede yee eresonye suujwonye musaxaye xa bayi Goforonaman yee in jidenboloye xuma.
- DEDEY&RI porogaramu xa in baari syen pa jamana meresuujwon guye yee korananboloye pa.

IV. Sorodaasi yee taaaya kunuye syegeni

a. Kuu 60 suunwoyee dualelele gu ma xoro i, syege xa in wele Peresidan sariyaleena pa, man aa taaaa gobisyenye Konsayi payini pon man x'a toyi murutiton sedeye toclamwoye yee kabulwu guye toclamwo guye xa kusaya, syen xa meae gobisyen guye ma, ye welenbaana ma.

- Kuu 90 suunwoyee dualelele gu ma xoro i, Taaaa Gobisyen Konsayi xolo(ERI-ESI-ESI/CN-RSS) xa segesegge wele lakamu yee taaaa syen xuma korananboloye jidenboloya niai yee jamaa gu teleye xoro pa pon man x'a toyi gobisyen xolo guye x'e palanbaasi.
- Taaaa Gobisyen Konsayi xolo (CN-RSS) xo taaaa syen xayinyaye guye syen welesewe yee ye taanto ase. A xo jadekume gereye baana ma (nowun xoloye, nowun muawonye, fwonni, pedde golonye, aiaisyenye, waajibi xelisyenye, soxonye). A xo kiikun menenaye guye paaxaran (haadamajwonye taaaa, kiidixudi, kasoloyi yee sariya axiye baari ye syen pa, balaawuye son, lakamu xayinye, syereye teleni, segesegeye, jamana gu nowxon taaaa, soxonye abee, xibarukire, taaaa laamusuuye abee yee ye korosin).
- Taaaa Gobisyen Konsayi xolo xo kori sorodaasi yee taaaya kunuye la be segesegge yee korosin wele jamana gi yee payintoye niai, be sariyaye labadu xeeleni.

b. Kabulwu poloosi payini

- Xayi 12 suunwoyee dualelele gu ma xoro i, sariya xo in lee be kabulwu poloosi payini b'a hiniye palanbaasi. Sariya gu xo awoni poloosi gu niai mwoye, ye leenbaana, ye xaranni yee ye merenbaana palanbaasi; sariya gu xo a yee taaaa xayinlwu tinanye naanye teme palanbaasi.

c. Payinto Xagilelamene Komiteye(SESE&LI&SI/CCLS) payini

- Kuu 60 suunoooyee duãelele ma xoro pa, Peresidan sariyaleena xa Payinto Xagilelamene Komiteye payini eresonye yee kominiye niãï (komite kwon xa in payini ereson laamu nowun i, kwon xa in payini komini kwon-kwon syen niãï).
- Mwo manye xa tawa payinto xagilelamene komiteye niãï xa: kabuye tolamwoye, laanda tomooye, diina tomooye, yalo kyemeyee tomooye, xalinbe kyemeyee tomooye. Komiteye guyee x'e xagilelaye lo payinto meroyaye yee a taaãayaye la. Ye xa xibaruye lo, mwoye juuãani, ye x'e duruxoro pon man x'a toyi jamaa gu fyerooye xa kirẽ.
- Payinto xagilelamene komiteye guyee xa payi badu i xayi syen tomiãa kwon be taaãa dawarenye segesege, be in paaseweye se.

LƐLƐKABUNA 3na: Kire,mwoya yee toyi kyensye xayinye yee porose manye xa haana ye wele waadu tulin, waaduɔn yee waadu paalaan niäi Mali Nɔoru eresɔn guye niäi

I. Naanpa dawarenye

- duãɛɛɛ gu taa VI man xa Naanpa waadu xuma gu äa dawaren manye xari, äwɔni dawaren guye syen pa, sɔnbɔɔye guye xayinye yee ye porose seyina guye xa haana ye baari ye syen pa lagula i, pɔn man x'a toyi Mali Nɔoru eresɔn mwo guye x'e nɛɛɛ baa.
- **Xaran yee xaranni**
- be 2014-2015 juun gu walaalee xɛãɛ Gawo, Tumudu yee Kidali eresɔnye niäi.
- Be äwɔni eresɔn guye lekɔlijanye guye syen jade kun.
- Be jyɛntoye laajɛn lekɔlijan 314 niäi lekɔli na kii, be jyɛɔye yee naaye lo ye la.
- Be lekɔlijanye guye xayin sɛnbɛni sɛwɛye pa in x'a sye:
 - Lekɔlijan bayinnaye guye maamyɛni;
 - Xarannaaye loyi(hali äalaxɔnnaninɔye;
 - lekɔlimɔriye syɛɛni bye Gaawo, Tumudu yee Kidali eresɔnye niäi.
- Be lekɔlinjwɔn manye äa DEɛFU/DEF kire gu jɛn bye Tumudu yee Gaawo Akademiye niäi;
- Be lekɔlimɔriye lee kɔntaraye niäi naanpa waadu g'i;
- Be waadu xayin maanintoye taani , be naaye lo ye la(EAT);
- Be lekɔlinjwɔn manye äa baki (Bac) kire tɔye sawa, be taa ye tiäɛye tin lekɔlijan xolo guye niäi;
- Be kabu guye juuãani ye na xalinbe guye jango yaaãɔn guye syɛɛni bye lekɔli i, ye na duumi a niäi;
- Be so yee daawamɛɛ xarannto taani Kidali yee Tumudu, be naaye lo äwɔni xarannto gu la;
- Be Gaawo so xarannto man tin xa Saaheli tɔɔ la gu maamyɛni.

2. Kɛndɛya

Be pɔn kori lɔxɔtɔrojanye hini ma (Sɛsikɔmu/CSCom, Seserɛfu/CSRef yee eresɔnye lapitaaniye):

- Naaye yee jiriye loyi pɔn man x'a toyi ye xa jyala wele ye hinɛn ma;

- lɔxɔtɔrɔjanɔ manyɛni yee ye naa loyi, lɔxɔtɔrɔjan manye xayin xa taana: 3 xa Gaawo, 3 xa Tumudu, 5 xa Kidali.
- Be lɔxɔtɔrɔjan xayinya manye tin xeele syɛɛni, be munalemani yee taaãa dawarenɔye xari ye te;
- Be lɔxɔtɔrɔye lee xayin niãi kɔntara i pɔn man x'a tɔyi haadamajwɔn guye syɛn xa jyala kirɛ eresɔn siyon g'i naanpa waadu i;
- Be jyala xɛɛnxɛɛnnaye kuuye taani (boojwɔnjyala, ɔajyala, opere) eresɔnye lapitaaniye niãi jamana gu lapitaani lɔxɔtɔrɔ xoloye pa;
- Be nɔwuntaama wele mwɔ kɔndɔnaye yee manye bayi tuãa pa te, pɔn man x' a tɔyi jyala swɔãɔ xa furaaya;
- Be xayinsɛɛɛye kiini be gɔwɔye kyɛn yaa, b'e jyala;
- Be dawarenɔye xari be gɔwɔye to mana, be taa xalinbeye tin jyɛããaya xa manye ma;
- Be teengɔwɔye kɔrɔsi eresɔn siyon g'i,b'e tyemi;
- Be lɔxɔtɔrɔjan manye tulin mwɔye ma taani Kidali, Gaawo yee Tumudu.

3. Jinsɛwɛ

- Ji kirɛntoye maamyɛni (pɔnpu tendeye, daawaye mɛnitendeye);
- pɔnpu tende kwɔn sɔxɔwi Kidali;
- pɔnpu tende kwɔn sɔxɔwi Gaawo;
- jimɛɛɛ tende kwɔn sɔxɔwi Tumudu .

4. Payinto kirɛ kyɛnsye

Be jidɛye wele pɔn man x'a tɔyi sɔ yee daawamɛɛ kirɛpɔye xa tanna:

- kaxɔye yee kabuye sɔxayinye kyɛnsye;
- nɔolemaninpɔye kuse;
- daawaye piki yee ye jyala waaduye xɛɛãɛ;
- ɔɔnɛ tyeye jitannimasiye myɛni;
- nɛɛɛbɛɛ xayinye myɛni yaloye yee xalinbeye te syɛnye niãi in x'a sye sɔ,daawamɛɛ, jago,mɛnɛ yee suulaxayin.

Xayinye guye weleãaye

- Gɔfɔrɔnaman xa in xaanlɔ be xayin yee porose seyinye guye baari ye syɛn pa xoonã niãi. A xa ɔwɔnye wele a kɔrananbɔlɔye yee kabuye guye toyini niãi.

- Gɔfɔrɔnaman xa in xaanlo be nafolo yee mwɔye lo be kuni xayinye yee poroseye wele, hali a na b'a tawa nafolo xa be in kama kɔrananbolɔye pa.
- kɔrosin komite gu suujwɔn man xa mwɔya yee kirɛ kyɛnsye xuma xo taa kuni xayinye guye kɔrosin yee a sɛgɛsɛgɛ niãi. Taa pende xayinsɛdɛ, taa pende mwɔye yee naanjyɛmuyaye/sawalenyaye guye tɔɔlamwɔye xa man niãi xo in baduye payini be sɛgɛsɛgɛye wele; a xa hini mwɔ kabu in ma be xayin guye wele;
- a xa in mana duãan jamana guye pa ye n'e tɔɔlo duãɛɛɛ gu xayin seyinye guye niãi;
- Gɔfɔrɔnaman xa in xaanlo be mwɔye taaãa in x'a sye xalinbe manye xa jantɔmɔ ni, misikiinaye, xalinbe xagilekiinaye, furuya yaloye, yalo jantɔmɔye, xalinbe jwɔnãiãaye, luurunantuuye;
- Xayinye guye yee porose guye baari ye syen pa be mwɔ guye muro pananye myɛni, be paãandaya looyani, be kirɛ jiidini, be gulujuun kyɛnsye kiikunye kirɛ;
- sɔnbolo guye te haana poyi wele pɔn man kuni xayinye guye yee poroseye guye xa dandaraya walima xa taa;
- sɔnbolo guye xa ye xaanlo be jamana gu xayinyaye guye taaãa yee mwɔ manye xa xayin mwɔya syen pa.

II. Dawarenye waaduão yee waadu paalaan i

Duãɛɛɛ gu taa IV man xa Nɔɔru eresɔnye mwɔya, kirɛ yee toyi kyɛnsye sye hukumu i, juun laman dawarenye xa b'e xari, pɔn man x'a toyi kuni xayinye guye yee poroseye xa ye baari ye syen pa; ãwɔnye xa:

So, laajyɛtaaãa yee bilanto kyɛnsye, kuye xa b'e wele:

- Be jidɛ wele sɔyaye te sɔɔri, nɔɔlemaninpɔye yee pɔn tinanye syen pa;
- Be jidɛ wele sɔ yee daawamɛɛ xayinlowuye te, pɔn man x'a toyi si mayinye xa kirɛ jiri yee daawaye te;
- Be daawa kɛndɛya tabarini, be daawamɛɛ xayinlowuye taani toritye eresɔnye yee baadyɛ niãi;
- Be daawa jyala lo tuu la eresɔn kwɔn -kwɔn syɛn niãi;
- Be xayinya manye guye xa taana sɔyaye yee dawamɛɛyaye guye pa syɛgɛni bye, be xayinnaaye yee xeeleninpɔye lo ye la;

- Be áwómεrento myeni, be áwóye jεn booye niái;
- Be jyεpóye lo mwóye la sεnbε te manye ma jyεnsεwε syen pa ;
- Be jamana gu laajyεtaaãa sεnbεni ;
- Be kunbabεε dawaren sεnbεni pón man x'a tóyi xóriyaye x'e tyemi lagula i ;
- Be jamana gu taaãa napaa yεna yee napaa bankiye hini sεnbεni kominiye niái ;
- Be jyεpóye lo mwóye la, hini te manye te ;
- Be jago yee xεnye xeeleni gereye naan napaa mεâε gere niái mayintye yee a te kirε gere manye niái ;
- Be payinto daawaye kirε yee ye jago jida;
- Be jyexolo gu, a áa guye, dawa xolo guye, boo guye yee jiáa guye sóxówi, be xamu baari ye niái;
- Be jiriye tibi jiáa guye kooye xuma b'e taaãa, be jiriye tinanye tibi, pón man x'a tóyi lumεni swa xa kirε;
- Be fwonindaawaye yee ye bilantoye taaãa, pón man x'a tóyi dugu yaara-yaara xa kyεnsye kirε;
- Be bwoloye són;
- Be áamεnyε wele sɔ yee daawamεε xuma.
- **Payinto kirε kyεnsye porogaramuye syen pa**, kuye xa b'e wele:
- Be xalinbeye yee yaloye lo kirε syenyε niái ye kwón-kwón walima ye kabuna;
- Be nεpεεbεε xayinye myeni xalinbeye yee yaloye te kyεmεye niái walima kóporótiifuye niái;
- Be xayintoye laajεn kabulwu guye niái sila mwó guye xo xayin kirε;
- Be xalinbeye yee yaloye hiniye sεnbεni b'e kεsεmani payintoye kirε laxaalaye ma;
- Be kóporótiifuye yee xayinlowu manye xa yaa xayinkirε saawuye ni jida wari syen pa walima syen tinanye pa;
- Be jidε wele tεmεte xayinyaye te, b'e hiniye sεnbεni, pón man x'a tóyi ye xa yaa nεpεεbεε xayinye te saawu ni;
- Be suulaxayinyaye guye xεεâε;
- Be suulaxayin nówunye payini Mali Nóoru eresón guye niái;
- Be taamu kirε yee xayinnaaye kirε nówuni ;
- Be swan xoloye payini, pón man x'a tóyi eresón guye mwó guye xa lo bóε;

- Be porogaramuye xεεâε be kɔri xalinbeye la manye ã'e kirε xaran la, be kɔri yaloye la, xalinbeye la manye bayi lekɔli i jwona walima manye te lo lekɔli i ;
- Be xayinxaran wele suulaxayinyaye guye xuma pɔn man x'a toyi ye kirεpɔ xa kusεya, ye xa saãa bɔlo la;
- Be xayinye yaa tɔɔ xuma nεpεε xa kirε manye niãï;
- Be so loyipɔye kirε nɔwuni, be jago syenye laajɛn;
- Be kirε xayinsyenye jiidini manye xa xarina toyi yee turisimu ma, toyipɔye yee hinipɔye ma ;
- Be nafolo xayinɔwu muãɔnye jiidini;
- Be nɔotinnafolo isiniye jiidini Nɔɔru eresɔye niãï (nɔotinnafoloye mεnε yee ye bεε;

Mwɔyapɔye syenye hukumu i, kuye xa b'e wele:

- Syenye myɛni:
 - Be Kidali,Gaawo yee Tumudu syenye poyi bye syen xolo xuma man xa Sahara pεεε;
 - Gaawo- Buremu-Tawusa;
 - Buremu- Kidali;
 - Kidali-Timiyawuni(Aliseri soxon);
 - Anefisi -Tesaliti -Bɔruje Baji Mɔkutari;
 - Kidali- Menaka ;
 - Ansɔngo-Menaka- Anderabukani-Nisεeri soxon ;
 - Goma kura-Tumudu;
 - Duwansa-Tumudu;
 - Duwansa-Gaawo (maamyɛni);
 - Goosi-Guruma-Araruusi;
 - Boore-Xurɛnse-Aka;
 - Muãa-Jafɔrɔɔ-Jya-Tɛnɛnwu –Yuwaaru;
 - Indelimani-Nisεeri soxon;
 - Ansɔngo-Tesiti-Burukina Faso;
 - Leere-Fasala;

- Pirindixulu jyerintoye myeni Kidali, Tesaliti, Tawudeni, Menaka, Gaawo (maamyeni) yee Gundamu.
- Kuujwɔn gulaloyi xayinnto yee gula loyinto man xa ɔ̄iɔ̄i gaswali la myeni nɔwunye niɔ̄i in x'a sye Tumudu, Gundamu, Diire, Nafunke, Gaawo, Menka, Kidali, Tesaliti, Guruma-Araruusi, Ansongo, Tinesako, Abeyibara, Burɛmu, Duwansa, Tɛnɛnwu, Yuwaaru, Leere.
- Be Nɔɔru eresɔn siyon gu leni gaasi tiyo ma man xa Sahara pɛsɛ;
- Be bato fyɛãento myeni Banba, Diire yee Yuwaaru.

Mwɔya xayinlɔwu pananye kirɛ syen pa, kuye xo ye wele

- Be jɔgɔ lɔxɔtɔɔjanye maamyeni pa manye tin bayin, be lɔxɔtɔɔjan toriye taani kabulwuye te;
- Be lapitaani taani Kidali yee Menaka;
- B'a toyi lekɔlinjwɔn manye xa bayi Nɔɔru i na burusiye kirɛ;
- Be jyala senbeni mwɔye te, mwɔ manye te payina gere kwɔn i , ɔ̄wɔn xa in wele sɛdɛye pa manye xa ɔ̄iɔ̄i-ɔ̄iɔ̄i be gɔwɔye kyen gwa yee b'e jyala;
- Be dawaren xari kɛndɛya syen pa gereye niɔ̄i, jyala pananye syen pa kabu guye niɔ̄i;
- Be lekɔlijan toriye taani Tumudu, Gaawo yee Kidali;
- Be jidɛ wele swo lekɔli kantiiniye ma;
- Be lekɔlimɔriye lo lekɔliye la mayinye xa xaranna mayintye, manye n kon;
- Be xaranlɛɛye yee xarannaaye lo lekɔlinjwɔn guye la, be gabeye lo lekɔlimɔri guye la;
- Be juuãani gwolanye wele xalinbe guye duumi xuma lekɔli i, xɛrɛnxɛrɛn ma yaaãɔn guye;
- Be iniwɛrisiteye taani Nɔɔru eresɔn guye niɔ̄i, b'e suujwɔnye xɛrɛnxɛrɛnnaye taani eresɔn kwɔn-kwɔn syen niɔ̄i;
- Be yopaxaran suujwɔnbɛɛ lagulani Nɔɔru eresɔnye niɔ̄i, be yopa xaranntoye taani;
- Be xayinxaranntoye maamyeni Kidali, Gaawo yee Tumudu;
- Be porowa fyɛɛxaran liise kwɔn taani eresɔn kwɔn-kwɔn syen i;
- Be xayinxarannto kwɔn taani Nɔɔru sɛrikili kwɔn- kwɔn syen i;
- Be mɛninji lo mwɔye la hini te manye ma ;
- Be Gaawo nɔwun gu orobine ji senbeni ;

- Be Tumudu nɔwun gu orobine ji senbeni;
- Be sala sɔxɔwi bayi In Eseri swo InTebusaasi swo Kidali.

Toyi syen pa, kuye xa b'e wele:

- xayinlowu manye xa eresɔnye yee sɛrikiliye niãi, be ãwɔnye maamyɛni, b'e jida; toyi yee hini xayinlowu manye xa Tumudu, Gaawo yee Esuku, ãwɔnye tɛmɛ x'e maamyɛni, x'e jida;
- be tuu lo ãamɛnɛ la sɛwɛye xuma, manye xa lee toyi yee hini xuma, kaxɔfwɔye xuma, toyi yee hini nɛpɛɛbɛɛ syenye xuma;
- be tuulo Nɔɔru eresɔnye toyi yee a hini xayinyaye sɛwɛye la, in x'a sye jyɛmunbɔɔyaye, swannun ãalaxonnaniye, juun pende-pende ãalaxonnaniye yee fɛsitiwaliye.

